

Molenfietstocht in de gemeente Oss

Molenfietstocht in de gemeente Oss

Op de fiets langs Osse molens

Molens draaien op de wind. De wieken kun je zo draaien dat het een molen steeds voor de wind gaat. Dat laatste zal niet altijd opgaan voor de fietser die de tocht van 44 km aangaat langs de molens in de gemeente Oss. Acht stuks maar liefst; da's één molen op elke vijfeneenhalve kilometer. Met klinkende namen als Stella Polaris, Nieuw Leven en Désiré. Naast klompen, polders, drop en stroopwafels zijn de molens van Nederland een stuk van onze identiteit, van ons verleden. Mooi dat die binnen de grenzen van de gemeente Oss zo rijk vertegenwoordigd zijn.

De rosmolen in Demen, de oudste van het stel, is een vreemde eend in de bijt. Die werd gebruikt voor het karnen van melk en als enige Osse molen niet door wind maar door paardenkracht aangedreven. En in het lijstje twee keer 'Zeldenrust', een in Oss en een in Lith. De laatste molen is bekend van het boek Dorp aan de rivier van Anton Coolen. Met het opnemen van de Lithse Zeldenrust loopt de molenfietstocht al min of meer vooruit op de herindeling van Oss en Lith op 1 januari 2011.

Acht molens als rustpunten tijdens een mooie fietstocht door de Brabantse polders. Met tientallen kilometers Maas als waterrijke decoratie. Een mooie tocht voor wie het gebied nog niet zo goed kent; met vele verrassende dorpjes en twee historische vestingstadjes langs de dijken. En voor wie hier al vaker fietste is er vast en zeker nog van alles te zien en te ontdekken op uw tocht langs de molens.

Ik wens u een plezierige fietstocht,

Hendrik Hoeksema
Wethouder gemeente Oss

Colofon:
Tekst en illustraties: Kees van de Wiel
Datum: september 2009
Opmaak en druk: afdeling Reprografie
gemeente Oss
Oplage: 1.000

RA = rechts af
LA = links af
RD = recht door
RAH = rechts aanhouden
LAH = links aanhouden

Vertrek molen Zeldenrust Oss

- 01 RA Kruisstraat
- 02 RA bij rotonde, Kromstraat
- 03 RD bij verkeerslichten Hert. Johannasingel
- 03 RD voorbij H. Hartkerk
- 04 RD bij verkeerslichten Braakstraat
- 05 RAH bij bocht (bij kruisbeeld) wordt Vlasgaard
- 06 LA bij kruising, Amsteleindstraat
- 07 RA bij voorrangsweg, Kleinussenstraat,
(fietspad op)
- 08 RD zijweg Hazenkampaan negeren
- 09 RD bij kruising, LET OP !!! einde fietspad, blijft Kleinussenstraat.
- 10 RD bij kruising onverharde weg
- 11 RD bij kruising Gewandeweg, wordt Huizenbeemdweg
(tot de brug zijwegen negeren)
- 12 RD brug Hertogswetering over, wordt Lutterstraat
- 13 RAH in scherpe bocht, blijft Lutterstraat
- 14 LA 1e weg, Tiendweg
- 15 RD kruising, blijft Tiendweg
- 16 RA bij kruising, Lithergraaf
(fietsroute centrum) (deze helemaal uitrijden)
- 17 LA einde weg, Valkseweg, en meteen

NIEUW LEVEN (voorheen de Philipsmolen)

Ronde stellingkorenmolen
Nieuwe Brouwerstraat 49, Oss
Bouwjaar: 1895
Twee koppels maalstenen
Vlucht: 27,1 meter
Eigenaar: gemeente Oss
Contactpersoon: Mari van Breda
tel: 0412-635982

Bij de bouw van deze molen in 1895 stond de molen nog buiten de bebouwde kom van de stad Oss. In 1938 werd de molen wit geschilderd en voortaan "De witte molen" genoemd. Bij de restauratie in 1993 is de witte verflaag verwijderd. In 1960 werd de molen gekocht door Philips, gevestigd op het nabij gelegen terrein met o.a. "De Groene Engel". De "Philipsmolen" werd de ontvangstruimte van het bedrijf. In 1975 komt de molen in eigendom van de gemeente. Na een intensieve restauratie wordt er weer met regelmaat gemalen.

18	RA	Lithergraaf
19	LA	De Woerd, en meteen
20	RA	Mr. Van Coothstraat
21	RA	2e straat, Molenstraat

Molen Zeldenrust Lith 10,4 kilometer.

22	RD	Molenstraat vervolgen, wordt Molenweg
23	LA	bij y-splitsing (in Lithoijen) en meteen
24	RA	blijft Molenweg
25	RA	voor de dijk, Steegeindstraat en meteen
26	LA	onder dijk door (fietsroute 01)
27	LA	einde straat, Lutterstraat
28	RD	Kennedybaan oversteken
29	RA	dijk op, Lithoijensedijk
30	RD	wetering oversteken (links monument)
31	RA	na wetering, 1e weg, dijk af, Lutterweg
32	RD	kruising
33	RD	kruising (geen straatnaam)
34	LA	1e straat, Peperstraat
35	RA	einde straat, Pastoor Feletstraat, en meteen dijk op
36	RA	op dijk, Oijense Bovendijk (blijven volgen tot aan plaatsnaam Macharen)
37	RD	na plaatsnaam Macharen dijk blijven volgen
38	RA	bij bord doodlopende weg, Kerkstraat
39	RD	bij kruising, langs de kerk tot de rotonde
40	LA	naar de brug en deze oversteken
41	LA	1e weg, Sluisweg
42	RA	1e weg, Megensedijk
43	RD	bij kapelletje, wordt Kapelstraat

Molen Desiré Megen 12,1 kilometer

- 44 RD Kapelstraat vervolgen
- 45 RD wordt Willem Kippstraat
- 46 RA einde straat, Torenstraat
- 47 LA 1e straat, Kloosterstraat
- 48 RA einde straat, dijk op, en meteen
- 49 RD aan de overzijde dijk af (smal pad)
- 50 RD Noord Zuid weg oversteken, wordt Rulstraat
- 51 LA einde weg, Maasackerstraat
- 52 LA dijk op
- 53 RD bij kerkje Dieden fietspad op

Molen Stella Polaris Dieden 4,8 kilometer

- 54 RD fietspad vervolgen
- 55 RA dijk af bij plaatsnaambord Demen, Kleine Poelstraat
- 56 LA St Wilbertstraat

Molen Demen (St. Wilbertstraat no 3) 1,2 kilometer

- 57 RD St. Wilbertstraat vervolgen (wordt Burg. Canersstraat)
- 58 RD einde weg dijk op en
- 59 RA fietspad op
- 60 RD einde fietspad, spoorweg over
- 61 RA eerste weg, van Coothweg
- 62 LA 2e weg, Molensingel
- 63 LAH langs muur, Brouwerijstraat

De Anna (Molenromp)

Molenromp van stellingkorenmolen
Halve Morgenstraat 1, Berghem

Bouwjaar: 1875
Door brand verwoest op 4 juni
1970 (plannen voor herstel zijn
in voorbereiding)
Contactpersoon: Frans van de
Water; tel: 0412 - 401814

De molen had een vrij lage stelling van 3 meter. Het wiekenkruis had een vlucht van 25 meter. In de molen lag een drietal koppels stenen. De laatste molenaarsfamilie was Megens. Adriaan deed hem over aan zoon Antoon Megens. Deze verkocht de molen in 1961 en die heeft vanaf die tijd niet meer gedraaid. Brand werd hem noodlottig. Diverse pogingen de molen te restaureren zijn op niets uitgelopen. Inmiddels is stichting "De Berghemse molen" in het leven geroepen, die zich ten doel stelt alles in het werk te stellen om de molen compleet te (doen) restaureren. De molenromp staat nu op de gemeentelijke monumentenlijst; een eerste stap in de richting van herstel.

De Nijverheid (voorheen De Raaf)

Ronde stellingkorenmolen
Molensingel 6, Ravenstein

Bouwjaar: 1857
Twee koppels maalstenen
Vlucht: 25,6 meter
Eigenaar: Stichting
De Ravensteinse Molen
Contactpersoon: Bart Tonies;
tel: 0486-412229

De molen is gelegen op de voormalige vestingwerken van het stadje. De molen is beroepsmatig in bedrijf gebleven tot 1967. Daarna volgde een periode van ernstig verval.

De heemkundekring spant zich vanaf 1991 in voor aankoop en herstel. Met het in leven roepen van de stichting "De Ravensteinse Molen" breken betere tijden aan. Na een restauratie van vijf jaar is deze reusachtige molen, die ver boven het stadsbeeld uittorent, geheel maalvaardig.

De Nijverheid verwerft steeds meer bekendheid door het malen van spelt; een eeuwenoude graansoort. Spelt bevat grondstoffen, die bijdragen aan een goede gezondheid.

Landschapsbeheer Oss verbouwt deze graansoort en onder de naam Van Tosse wordt de spelt ter plaatse verkocht.*

* De andere molens in de gemeente Oss worden ook betrokken in het Van Tosse - project voor het malen van tarwe en veevoer.

Molen de Nijverheid Ravenstein 2,4 kilometer

- 64 RD straat vervolgen, Brouwerijstraat
- 65 RA 1e straat, Landpoortstraat, wordt Contre Escarpe
- 66 RA bij ANWB handwijzer, Stationssingel
- 67 RD richting NS station
- 68 RA bij station, oversteken naar ander perron
- 69 RA rijwielpad op, spoorpad, richting Soeterbeeck
- 70 LA einde pad
- 71 LA 1e weg, Bendelaar
- 72 RA einde weg, blijft Bendelaar
- 73 LA Bredeweg, wordt Deursenseweg
- 74 RD kruising oversteken, blijft Deursenseweg
- 75 RAH wordt Stationsstraat
- 76 RA Burg. van Erpstraat
- 77 LA Burg. van Erpstraat oversteken en meteen
- 78 LA parallelweg op

Molen de Anna Berghem 5,9 kilometer

- 79 terugfietsen naar Burg. van Erpstraat
- 80 RD straat oversteken, Waterstraat
- 81 LA Ronselstraat
- 82 RA Hemelrijkstraat, wordt Harenseweg
- 83 RD Valendonkstraat
- 84 LA einde straat, Broekstraat
- 85 RA 1e straat, Achterschajkstraat
- 86 RD brug over en meteen LA
- 87 RAH weg vervolgen
- 88 LA 1e weg, Ketelmeer
- 89 RAH weg vervolgen
- 90 LA fietspad op
- 91 RAH fietspad vervolgen
- 92 RD bij stoplichten, Megensebaan
- 93 RD bij stoplichten, Kapelsingel/Havenstraat
- 94 RA einde ventweg, weg oversteken en meteen
- 95 LA Singel 1940/1945, deze volgen tot rotonde
- 96 RA 3e straat, Koornstraat
- 97 RA 1e straat, Koornstraat
- 98 RA 1e straat, Krakenburg

- 99 LA einde straat, en meteen RA Driek van Erpstraat
- 100 LA einde straat, en meteen RA Driek van Erpstraat
- 101 LA 1e straat, St. Leonardusstraat
- 102 RD kruising oversteken
- 103 RA einde straat, Verlengde Torenstraat
- 103 LA 1e straat, Nieuwe Brouwerstraat

Molen Nieuw Leven Oss 6,8 kilometer

- 104 RD Nieuwe Brouwerstraat vervolgen
- 105 LAH bij y-splitsing, blijft Nieuwe Brouwerstraat
- 106 RA bij kruising, Kruisstraat

Molen Zeldenrust Oss.
0,4 kilometer

Totale lengte van de tocht.
44,0 kilometer

Karn-Rosmolen

St. Wilbertstraat 3, Demen
Bouwjaar: 18e eeuw
Eigenaar: J. van Zandvoort

Het karnhuisje dateert uit de 18e eeuw en is voor het Maasland een unieke herinnering aan vroegere dagen. Toen werd op het platteland melk gekarnd tot boter in speciaal daartoe ingerichte gebouwtjes. Een paard liep daar zijn rondjes om het mechanisme draaiende te houden. Door een krukas werd de draaiende beweging omgezet in een op en neer gaande. Het vet van de melk in de karnton werd zo tot de overbekende roomboter. In de tachtiger jaren van de vorige eeuw is het in goede staat hersteld. Het achthoekige gebouwtje bestaat voor een groot deel uit hout en heeft een spits rieten dak. Dit rijksmonumentje is het laatste exemplaar in deze regio en van grote culturele waarde. Bezoek is alleen mogelijk na afspraak met de eigenaar, die in de belendende boerderij woont.

Stella Polaris

Ronde stenen stellingkorenmolen
Maasdijk 76, Dieden
Bouwjaar: 1866
Vlucht: 24,5 meter
Eigenaar: H.G. van Loon

In 1955 zag de molenaar geen heil meer in de voortzetting van het maalbedrijf. Er kwam geen nieuwe molenaar en de Stella Polaris dreigde te verdwijnen.

Een dame kocht de molen en liet hem voor bewoning opknappen. Dat was geen succes; kou en vocht sloegen toe. Bewoning werd een kwelling. Een grondige verbouwing in 1976 maakte bewoning een stuk aangenamer, maar de kap, het wiekenkruis en de staart verkeerden in ernstige staat van verrotting. Deze werden hersteld waardoor deze molen nu een juweeltje is in het landschap aan de oevers van de Maas.

De molen is niet te bezichtigen, maar u kunt genieten van dit plaatje van de molen op de dijk.

Zeldenrust (voorheen De Zwaluw)

Ronde stellingkorenmolen
Kruisstraat 35-37, Oss
Bouwjaar 1860
Drie koppels maalstenen
Vlucht: 25 meter
Eigenaar: gemeente Oss

Tot 1950 is deze molen volop in bedrijf geweest. Zoals in vele molens werd ook hier een elektrisch gemaal in gebruik genomen. Het verval van de windmolen sloeg toe. De stelling en het hekwerk van de wieken verdwijnen langzaam maar zeker.

In 1971 koopt de gemeente Oss de molen en stichting "De Osse molen" realiseert in 1978 opnieuw een maalvaardige molen.

Met regelmaat zie je de wentelende wieken boven het stadsbeeld uit. Mogelijk dat er dan ook koren gemalen wordt.

Contactpersoon: Benny Verbruggen;
tel: 0412-634216

Zeldenrust

Ronde stenen beltkorenmolen
Molenstraat 44, Lith
Bouwjaar: 1800
Twee koppels maalstenen
Vlucht: 25,60 meter
Eigenaar: gemeente Lith
Contactpersoon: René Vogels;
tel.: 073-5322091

De molen, bekend van het boek "Dorp aan de rivier" (Anton Coolen), is gebouwd op de oude fundamenteën van een voorganger (een standerdmolen) die waarschijnlijk in 1677 is opgericht.

De molen kwam in 1907 in bezit van Sjef van Eerd, die als knecht had gewerkt bij molenaar Rien Verhagen. Zijn zoon Godefridus (Frits) van Eerd heeft van jongs af aan op de molen van zijn vader gewerkt.

In 1955 nam Frits de molen van zijn vader over. Hij werkte voor de boeren en de bakkers in de omgeving. Bij gebrek aan een opvolger en bij het vorderen der jaren stopt Van Eerd zijn bedrijf in 1972.

In 1973 komt het monument in bezit van de gemeente Lith en wordt Van Eerd aangesteld als beheerder, een taak die hij met behulp van een wisselend aantal vrijwilligers tot medio 1996 heeft vervuld. Vanaf dat jaar wordt de molen beheerd door vrijwillige molenaars die bij aanbod af en toe malen.

Desiré

Ronde stellingkoren- en runmolen.
Molenstraat 2, Megen
Bouwjaar 1875
Vier koppels maalstenen
Vlucht 24 meter
Eigenaar: Wim van de Camp
Contactpersoon: Kees van de Wiel;
tel: 0412-462369

De molen is gebouwd in 1874/1875 nadat zijn voorganger, een standerdmolen, in 1872 is afgebrand. Vele onderdelen uit die standerdmolen zijn in de Desiré terug te vinden. In 1923 koopt de vader van de huidige eigenaar de molen aan. Al meer dan 85 jaar is de molen in bezit van de familie Van de Camp. De molen kwam in de dertiger jaren geleidelijk aan stil te staan en is na diverse restauraties in goede staat. Uniek in Nederland is het koppel runstenen, waar tot begin vorige eeuw eikenschors voor de Megense leerlooierijen werd gemalen. Er wordt met regelmaat biologische tarwe gemalen.

